

L'Envelat

A ciutat sempre l'hem cregut un atuell que no s'hi adiu. A l'envelat li escau la quietud camperola. Llavors, vist de defora estant, sembla una misteriosa caixa de música i d'alegrois, un llum japonès curull d'ombres endiestrades.

Els pobles han sentit sempre per l'envelat una preferència topogràfica. Potser en el fons hi ha un pueril afany d'exhibició; potser el veïnat endevina que aquella baluerna els ajuntarà a tots i trien, amb cura i amor, el lloc per a l'altar de llur concòrdia fugissera. El cert és que a cada poble l'envelat té un emplaçament invariable.

L'envelat és una mena de precursor de la festa. Els infants, que duen sempre un alegroi i un cant, himne joïós de llur existència feliç, són els grans amics, la guàrdia fidel de l'embalum que els encisa. Llur festa comença en plantar-se el pal central. Tota la mainada del poble hi fa cap: els aciençadets discuteixen de lluny les incidències i les sorpreses del muntatge; els trafiques ajuden els homes; els «terribles» juguen per entre les cordes i es guanyen algun batzac. Tant com creix el palau de fusta i violats ropatges; tant com es fa xica l'esclatxa per a entrar-hi, la il·lusió dels menuts decau. No es rar trobar-los de conxorxa enmig de les caixes on vingueren els estres; de vegades miren i callen decebuts: la felicitat dels infants no és mai constructiva, és feta de puerilitats collides a l'atzar; rebutgen tot allò que els domina. Potser algun, més sensible sense saber-ho, enyora un estel que cada dia veia d'allà estant i que ara li amaga a l'horitzó la gegantina silueta intrusa. Però la majoria presenten el dogal dels vestits nous i es revoltent contra la incomprensible crueltat de l'home que els empaitarà amb la corretja si corren per la catifa, que els mantindrà asseguts mentre els grans, encarcerats, diuen que es diverteixen....

Per al ciutadà malalt de civilització, que abomina de les valors tradicionals, un envelat li sembla una aberració condemnable. Molt sovint ens ha costat d'admetre que homes fets perdessin el dia amuntgant una amanida de robes violades, d'un gust bàrbar, primitiu; ornaments i dauradures amb ànima de cartró i miralls que estrefan el posat i el rostre.

Però cada generació es sent i es creu superior a la que la precedí i en un pla despectiu la compenetració gairebé és impossible. Som nosaltres, els d'avui, la única nota discordant en la visió de conjunt d'un envelat en el seu ple. És evident el divorci entre els elements frívols de la civilització refinada i aquell excés de llum que tenia la missió de fer lluir ropatges de fantasia i acréixer la nota bigarrada d'un conjunt de rostres colrats i encesos; dessota d'aquelles lones que, als d'abans, els devien semblar les de llur carro, millorades, les estridències

d'un jazz hi sonen com la crida bàrbara al peu d'un circ ambulat.

I un envelat no és un circ; és la sala de rebre els forasters; tant aquest com la gent del poble, hi compareixien amb el vestit negre i la gorra de seda del dia llunyà del nuviatge, atuïts els peus dintre d'unes sabates resseques perquè sols les airejaven en tres o quatre solemnitats anyals.

I les noies estrenaven vestits de colors tan violades com planera tenien elles llur ànima primitiva; les dones casades també hi anaven amb llur vestit de cerimònia, amb la il·lusió de valsar una única vegada amb l'home.

S'hi feia una feixuga atmòsfera de lascívia, de conxorxa, de xafarderies, i hi florien els idil·lis; els enemics gairebé es perdonaven, en sentir-se màrtirs dessota el fúnebre vestit de les grans festes; naixia un odi nou entre dos hereus, perquè l'un guanyava l'altre a l'hora de baratar la toia. I de tota la força brava acumulada en un any de bregar amb la terra de sol a sol, els homes en feien chor constant que comentava amb udols els refilts del corneti al darrer vals.

Poques hores després d'enterrar la festa major, l'envelat ja havia desaparegut. Sols n'eren visibles els pals, les cordes, tot ajeçut a terra, i les lones immenses que els homes encaixonaven. Talment semblaven les desferres d'un globu desinflat en mancar-li la bravada feréstega que el sostenia. Quatre carros s'ho enduien tot, lents, per la ruta polsosa, i quan tornessin un any hauria passat damunt les teulades, cobertora uniforme dels casals del poble.

Vet aquí, en aparença, la vida efimera d'un envelat; l'aspecte típic i pintoresc d'aquesta baluerna solemnia tan catalana. Però a Catalunya quan els homes, per a divertir-se, es mudaven amb les robes de les arques, era perquè, bo i rient, esperaven fer feina pràctica.

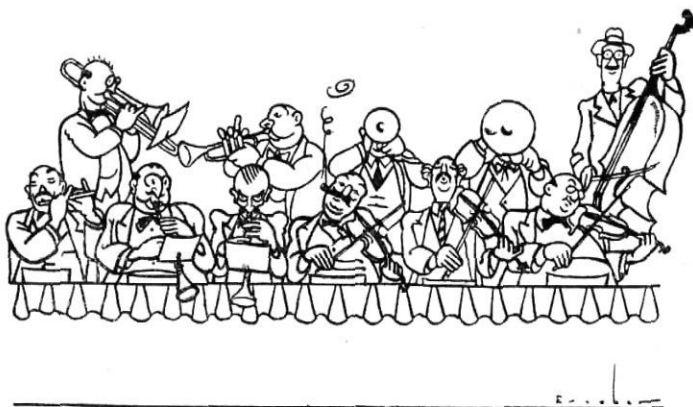
De vegades les curtes hores passades dintre l'envelat, canviaven anys enllà la fesomia de la vida col·lectiva d'un poble.

Per això ens és tan agradós associar-nos a l'apologia d'aquest recinte inestable, recer de joies i de fugissers abandonaments. De primer antuvi ens plau veure que la nostra generació, tan tarada de *snobisme*, baixa de la peanya estulta a honor de les nostres coses tradicionals. Altrament, presentim que en glossar un típic esplai del nostre poble, de retop, sense cap propòsit preconcebut, furguem en les qualitats i defectes de la raça. I els pobles que aspiren a la perfecció són els que tot ho aprofiten per a conèixer-se.

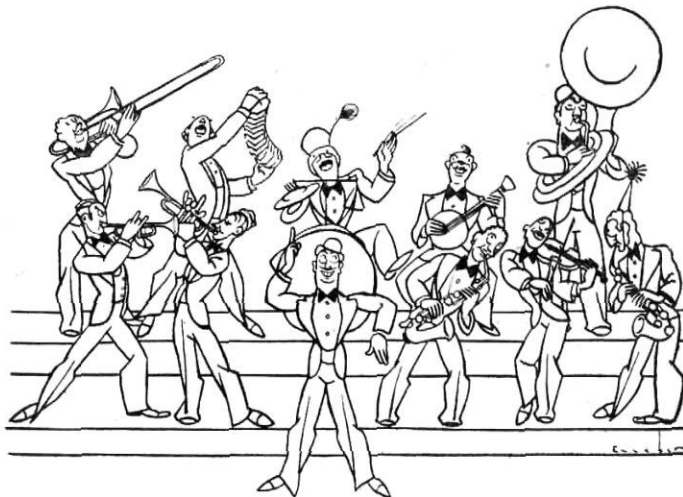
A. ROSICH CATALÁN

31 Juliol de 1932.

L'ORQUESTRA A L'ENVELAT (Per Escobar)

Els músics d'ahir

Els músics d'avui